

Jord- och skogsbruksministeriet i Finland
kirjaamo@mmm.fi

2019-01-25

ÖVERSÄTTNING

Jord- och skogsbruksministeriets yttrandebegäran om förhandlingar med Sverige angående Torneälvs fiskestadga för år 2019 (2017/04.04.03.01/2018)

FINSK-SVENSKA GRÄNSÄLVSKOMMISSIONENS YTTRANDE OM FISKESTADGA I TORNE ÄLV FÖR ÅR 2019

Finlands jord- och skogsbruksministeriet föreslår (2017/04.04.03.01/2018) att alla fiskeregler som tillämpades 2018 ska kvarstå även 2019 i Torne älv.

Gränsälvskommisionen tackar för yttrandebegäran och stöder förslaget att de regler som var på plats fjol även ska gälla 2019, men vill föra fram vissa synpunkter som bör tas upp i förhandlingarna med Sverige om förändringar till fiskestadgan.

Fiskestadgans utgångspunkt är att skapa en skälig och rättvis balans mellan fiskbestånd och nyttjandesynpunkt. Regleringen av fisket ska sträva efter en långsiktig förvaltning som tar hänsyn till skydd av fiskbestånden, innebär ett hållbart nyttjande av fiskeresurserna och tillgodoser hela gränsregionens intresse i enlighet med syfte med gränsälvsöverenskommelsen.

Havsfiskets början

Vid stiftande av laxförordningen 2017 tidigare lades laxfiskestarten i finska havsområdet så att det börjas gradvis fr.o.m. den 1 maj. Under 2017 och 2018 har mängden uppvandrande laxar avsevärt minskat i Torne älv, som LUKEs datasamling om vandringslaxar i älven tydligt synliggör: <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/kalat-ja-kalatalous/kalavarat/lohi/tornion-ja-simojoen-nousulohiseuranta/>

Kommisionen anser att de tidigare startdatumen i havsfisket längs den finska kusten under 2017 och 2018 kan möjligen ha påverkat laxvandringen i gränsälven negativt. Regelverket i havsfiske bör basera sig på försiktighetsprincipen så att laxbeståndet i Torne älv kan återhämta sig till sådana hållbara nivåer som skulle vara i linje med den nationella laxstrategin om yngelproduktionsmålet. Fiskeansträngningen i havet borde tillika vara beståndspecifik istället för fiske efter blandade bestånd som läget är i dag.

Syfte med överenskommelsen mellan Finland och Sverige är bl.a. att fästa särskild vikt vid skydd och hållbart nyttjande av fiskbestånden och parternas roll i arbetet med

skydd av fiskbestånden (gränsälvsöverenskommelsen §28) Enligt artikel 66 i Förenta nationernas havrättskonvention ska stater från vars floder s.k. anadroma bestånd härrör ha det främsta intresset av och huvudansvaret för sådana bestånd.

Fiskesäsongs i älvsområdet

För att skydda laxbeståndet i gränsälven bör fiskesäsongsens längd, dvs. datum för start och stopp av säsongen, stödja målet att antalet laxar som vandrar till älven för att föröka sig är tillräckligt stort så att hållbar yngelproduktion är möjlig.

Havsöring

Kommissionen är för fridlysning av havsöring. Havsöringen är en krävande fiskart för fisketillsynen och för att kunna skydda den behövs mer tillsyn inom älvsområdet.

Kommissionen föreslår såsom tidigare att Finland i samarbete med Sverige upprättar en återhämtnings- och förvaltningsplan för havsöringen i Torne vattendistrikt i enlighet med den finska lax- och öringsstrategin från 2014. Förslaget till svensk lax- och öringsstrategi ska iakttas i samverkan.

Harr

Beslut om fridlysning av harr under lekperioden på vårvintern i Torne-Muonio älvar är motiverat på grund av det svaga harrbeståndet. Detta togs upp även på dialogmötet med jord- och skogsbruksministeriet, Kommissionen och fiskare i mars 2018 i Äkäslompolo i finska Kolari. Det finns omfattande enighet mellan fiskare för behov att skydda harrbeståndet i älven med fridlysning under dess lekperiod.

Fisketillsyn

Kommissionens åsikt är den samma som tidigare, dvs att insatser för fisketillsyn bör utökas både i älvs- och havsområdet. Förra sommaren slopades fisketillsyn i det svenska havsområdet totalt efter det att laxkvoten blev (mer än) uppfiskad. Staterna har ansvar att skydda laxbeståndet före, under och efter det är tillåtet att fiska lax.

Bättre uppföljning av nationell svensk laxkvot

Under 2018 i delområde 31 överfiskades den svenska vildlaxkvoten med drygt 3 700 laxar innan fiskesäsongen stängdes, vilket betyder ca 20 % mer fångade vilda laxar än vad kvoten för delområdet 31 tillåter, se <https://www.havochvatten.se/hav/fiske--fritid/yrkesfiske/kvotuppfoljning/uppfoljning-laxkvot.html>

För att förebygga likadana överskridanden av kvoten bör bättre praxis i uppföljning av den infiskade delen av laxkvoten tas med i diskussionerna med Sverige.

Fångstrapportering, märkning och fångststatistik

Kommissionen anser att fångststatistik på lax ska utvecklas. Ursprungsmarkering i älvfisket med hjälp av t.ex. gälplomb kan tas i bruk på samma sätt som i det kommersiella fisket Finland sedan 2017. Hållbart fiske och hållbara fiskbestånd förutsätter kunskap om fisket och om fångsterna.

Tillståndsviss säsongkvot

På samma sätt som i fjolårets yttrande betonar Kommissionen att Finland och Sverige ska förhandla sinsemellan om möjligheten att införa tillståndsvissa säsongkvoter för lax för alla fiskaregrupper inom fiskestadgans tillämpningsområde, och en skyldighet att inlämna fångstuppgifter.

Tillståndsviss säsongkvot i Torneälvområdet är med som åtgärd i den finska lax- och öringsstartegin från 2015.

Förslag till förbud av spinnflugafiske i Kukkolankoski

Kukkolankoski delägarlag har i sitt möte den 21 november 2018 lämnat ett förslag till NTM-centralen i Lappland om att begränsa spinnflugafiske i delägarlagets område. Motivet för den framlagda begränsningen är att eliminera den störning som spinnflugafisket orsakar för den traditionella håvningen. Delägarlaget vill att begränsningen tas in i fiskestadgan och ingå i anvisningarna i det gemensamma fiskekortet i älven.

Kommissionen uppmanar att notera förslaget från Kukkolankoski delägarlag och göra de åtgärder som behövs att fullborda det under 2019. Forsfiskekultur i Tornedalen är utnämnt som nationellt levande kulturarv både i Finland och Sverige.

Adaptiv reglering behövs

Gränsälvskommisionen konstaterar ytterligare att nuvarande regleringssystem är trögt och försiktighetsprincipen är svårt att tillämpa. Med nuvarande system kan man inte reagera på laxens minskade vandring i Torneälven genom att minska fisketryck på älvs- och havsområdet. Dagens risktagning i laxförvaltningen och slopandet av försiktighetsprincipen kan inte motiveras.

Om vandringen hållar på att bli svag borde man kunna begränsa fisketrycket, det vill säga fisket kunde anpassas till variationer i laxbeståndet. Under fiskesäsongen borde det finnas verktyg att reagera på antal uppvandrade laxar vid behov så att tillräckligt stor bestånd av lekande laxar kan säkerställas med åtgärder, både i havs- och älvsområdet.

Totalförbud fr.o.m den 15 september

Totalt fiskeförbud i gränsälven efter den 15 september är något som inte finns på andra älvar. Totalförbudet stoppar till exempel fisket efter gädda, abborre och harr under höstsäsong.

Kommissionen anser att totalförbudet bör tas bort. Det finns dock skäl att utvärdera om ett slopat fiskeförbud riskerar ha någon påverkan på framför allt harrbeståndet. Tas förbudet bort bör övervägas attöka resurserna för fisketillsyn i älvområdet. Fisket får inte utgöra risk för fiskbestånden.

Fångstplatserna i gränsälven

Vid det tidigare nämnda mötet med ministeriet och fiskarna i mars 2018 i Äkäslompolo togs frågan om Fiskestadgans fångstplatser upp. Listan av fångstplatser borde granskas i samverkan med fiskerättsinnehavarna. I dagsläge finns fångstplatserna i Torne älv inte kartlagda.

Mängden terminalfiske fr.o.m. 2000-talet

Kommissionen har uppfattat att fisket i Kemijokiälven och dess terminalområde under 2000-talet eventuellt inte ingått i den finska nationella laxkvoten. Kommissionen har tidigare bett att få tillgång till fiskestatistiken för Kemijokiälvens älv- och terminalområde, och får härmed förnya begäran att få del av fiskestatistiken.

Torne älv saknas på ministeriets gränsälvssida

Kommissionens sekreterare har i mars 2018 påpekat att Torne älv saknas på ministeriets www-sida om fisket i gränsälvarna och på Åland <https://mmm.fi/kalat/kalastus-ahvenanmaalle-ja-lapin-rajajoilla>

Kommissionen vill uppmana ministeriet att tillfoga även information om Torne älv till webbsidan, t.ex. genom att länka till Kommissionens egen Fiske-sida <http://www.fsgk.se/Fiske.html>. Där finns samlad uppdaterad information om fiskeregler med länkar till relevanta dokument från NTM-centralen och ministeriet.

Behov för gemensam fiskestrategi för Torne vattendistrikt

Kommissionen hänvisar åter igen till sitt tidigare yttrande och påminner att både Finland och Sverige har gjort sin egen lax- och havsöringsstrategi utan vidare samordning när det gäller Torneälven. Finlands lax- och havsöringsstrategi 2020 för Östersjöområdet angavs som statsrådets principbeslut 2014/10/16. Sveriges förslag för strategi "Förvaltning av lax och öring" överlämnades till regeringen i november

2015. Den svenska strategin har som mål att skapa en omfattande fisketstrategi för Torneälvens vattendistrikt för långsiktig förvaltning.

Gränsälvskommisionen uppmanar den finska parten till tätare samarbete med svenska fiskemyndigheter och med Finsk-svenska gränsälvskommisionen. Detta för att skapa en gemensam vision genom en öppen och transparent process, i samverkan med områdets fiskare, fiskerättsägare, företagare och övriga intressenter. Gränsälvskommisionen kan i samarbete med fiskemyndigheter utveckla tillgång till information, vidarebefordra den samt främja samarbetet.

Johan Antti
ordförande

Timo Jokelainen
viceordförande

Virve Sallialmi
sekreterare

FÖR KÄNNEDOM

Havs- och vattenmyndigheten
Länsstyrelsen i Norrbotten
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland
Torneå stad
Ylitornio kommun
Pello kommun
Kolari kommun
Muonio kommun
Enontekis kommun
Haparanda kommun
Övertorneå kommun
Pajala kommun
Kiruna kommun